

*Посвећено усјомени
на педесетогодишњицу ујокојења
Високојрејодобној архимандрити
академика др Филаретиа Гранића*

БОГОСЛОВЉЕ

ИЗДАЈЕ
ПРАВОСЛАВНИ БОГОСЛОВСКИ ФАКУЛТЕТ
У БЕОГРАДУ

Година XLII (LVI)

1998.

Свеска 1 и 2

ПРЕДГОВОР

Богословље, часопис Богословског факултета Српске православне Цркве у Београду, свеска за 1998. годину – посвећен је одлуком Наставно-научног већа успомени на педесетогодишњицу упокојења (1948-1998) високопреподобног архимандрита, академика др *Филарета Гранића*. Садашња генерација професора Богословског факултета жели на овај начин да подсети на живот и дело свог дугогодишњег професора на катедри за Општу историју Цркве и Патрологију – коју је професор Филарет Гранић утемељио и снабдео, за оно време богатом и савременом литературом.

Библиографија његових радова је већ објављена (*Богословље* за 1980. годину). У овој свесци сабрани су сви богословско-научни радови др Филарета Гранића изузев оцена и приказа. По први пут, у преводу с немачког језика, објављује се његова докторска дисертација одбрањена на Универзитету у Минхену 1909. године. Сви овде донети радови, разврстани су, с обзиром на садржину у четири целине.

У уводном делу је пренет његов *Животопис* са библиографијом свих објављених радова. Затим следи текст докторске дисертације *Пошћиси у дашћираним грчким рукојисима из 9. и 10. века*. Први део овог зборника сачињавају радови који се односе на рано монаштво у грчко-византијском свету у светлу канонско-црквеног законодавства. Други део представљају студије такође везане за манастирски живот, али се односе на српски средњи век, односно типике Светог Саве Српског и његов Хиландарски и Карејски типик. Трећи део је по свом садржају разнороднији; чине га расправе које се тематски баве односом Цркве и државе, као и црквеним законодавством и административним уређењем. Четврти део јесу одједи на савремена му научна збивања у области византологије, као и црквене и националне историје.

Сматрали смо да ће објављивање овог целовитог зборника радова професора Филарета Гранића добро доћи и, из практичних разлога,

поштоваоцима и научницима-истраживачима области којима се он веома успешно и стручно бавио. Његови радови су досада били тешко приступачни јер су објављивани у разнородним часописима, зборницима и научним публикацијама до којих се данас све теже долази. Такође сматрамо за обавезу да напоменемо да су редактори овог зборника учинили само незнатне неопходне измене, с обзиром на донекле архаичан језик, правопис и граматику.

Сабрани на једном месту, разврстани по тематици и садржају, научни радови академика Филарета Гранића омогућавају савременим стручњацима да боље и лакше сагледавају и процењују његов огроман научни допринос на пољу византологије и канонског права.

Богословски факултет, његови професори и студенти и на овај начин оживљавају сећање на свог заслужног професора и учитеља.

Декан Богословског факултета
прошјереј др Радомир В. Појовић
ванредни професор

PREFACE

This, the 1998 edition of *Theology*, periodical of the Theological Faculty of the Serbian Orthodox Church in Belgrade, is dedicated, by the decision of the Faculty Council of Professors, to the memory of the fiftieth anniversary of the passing away (1948-1998) of the Very Reverend Archimandrite *Filaret Granich*. The present generation of Faculty Professors wishes in this manner to commemorate the life and work of their longstanding professor who occupied the Chair of General Church History and Patrology, the Chair which was founded by Filaret Granich himself and richly supplied by him with contemporary literature.

Bibliography of his works has already been published (*Theology*, ed 1980.). In this (1998) edition of *Theology* we have published all of his theological-scientific works, except for the book reviews he wrote. This is the first time that his doctoral thesis, originally written in German and defended at the Munich University (Germany) in 1909, has been published in Serbian language. The entire opus of the academician Filaret Granich has been classified, according to its content, into four sections.

The introductory part has been dedicated to his Biography and the bibliography of his published works. It is followed by the complete text of his doctoral thesis *Signatures in Dated Greek Manuscripts in IX and X centuries*. First section of this anthology consists of those pieces of Granich's writings that are related to early monasticism of the Graeco-Byzantine world in the light of the canonical-Church legislature. Second section consists of studies also connected with monasteries, but this time relating to the Serbian middle ages, i.e. the typicons of Saint Sava the Serbian – his *Hilandari* and *Karies Typicons*. Third section is more diverse by its content. It consists of a number of deliberations which are thematically related to the relationship between the Church and the State, Church legislature and administrative constitution. Fourth section consists of studies connected with contemporary scientific trends in areas of Byzantology as well as Church and national history.

We had hoped that the publication of this anthology of works of professor Filaret Granich would prove to be very useful, from practical reasons, to his numerous admirers and scientists in those areas of research which he himself had been so successfully connected to. More so since his works were until now not so easily accessible, having been published in heterogeneous periodicals, anthologies, and scientific publications which are today more and more difficult to access. We also held that it was our obligation to mention that the editors of this anthology have been made only necessary changes to the contents of original texts, because of somewhat archaic language and grammar in them.

Gathered in one publication, classified thematically and content wise, the scientific works of academician Filaret Granich make it possible for contemporary specialists to grasp and evaluate his grand contribution to science in the field of Byzantology and Canon Law.

It is also in this manner, through this publication, that the Theological Faculty, its professors and students, all wish to vivify the memory of their meritorious professor and teacher.

Dean of The Theological Faculty
Protopresbyter Dr. Radomir V. Popovich,
Associate Professor